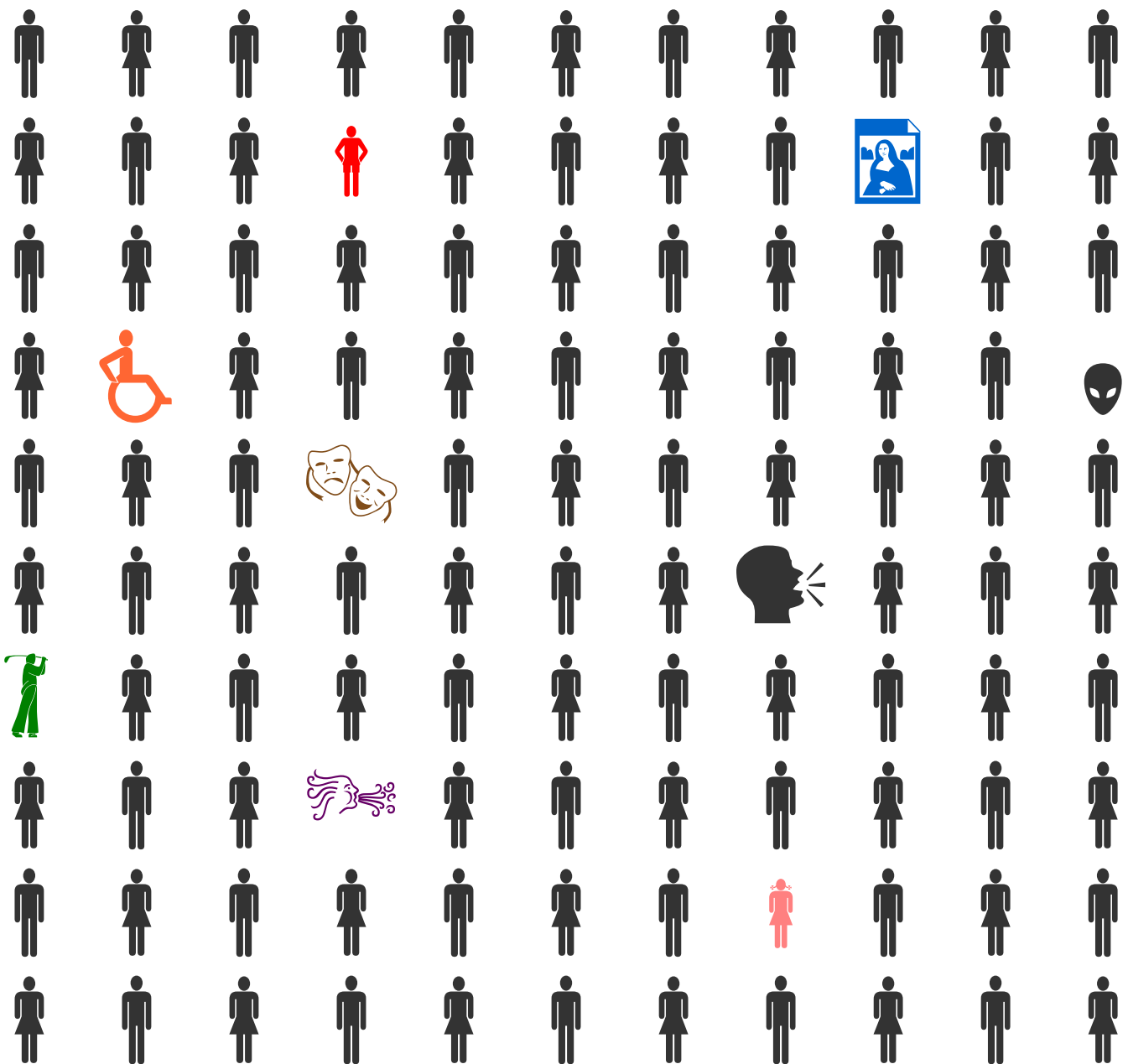

POSTA MUNDI

4, may 2011

KONTENAJO

ANTEPAROLO DEL REDAKTERO	Rosto	Ido	1 (3)
posta_Mundi, frazo #4			2 (4)
L'ESPERO DIL IDISTI	Ludwik Lejzer Zamenhof, Tiberio Madonna	Ido	3 (5)
POR LE FEDERATIONE DE POLIGLOTES	Umberto Eco	Medilingua	4 (6)
DEMOKRATIO	Alexandro Xaviero Kasanovo Domingo	Ido	5 (7)
Nova esperanta tradukaĵo: Ci lernu la kialojn pro ne paroli Esperanton.	Redaktoro	Esperanto	6 (8)
ARBORES DE EDEN	Rosto	Sibelingua	7 (9)
*ILA PROFETO	Partaka	Ido	10 (12)
TI SPESIAL HOM	Andromeda	Intal	11 (13)
UN PREMIE POR EDIE	J. F. Bone, Ian Niles	Occidental	12 (14)
FANTÔMAS REVENI	Redaktor	Sibelingua	16 (18)
FANTOMAS	Lenadi Moucina	Ido	16 (18)
NOTISO CIR LE FORMATIO DE VOKABLOS IN EURIKIDO	Tiberio Madonna	Eurikido	18 (20)
LETRE DELEKTANT DE LEKTANT	Partaka, Rosto	Populido, Sibelingua	20 (22)

ANTEPAROLO DEL REDAKTERO

Kara amiki lektanti, nia jurnalno por nedependante pensanta personi durigas sua kantado. Yes, ico es jurnalno por homi neordinara. Se vu es homo ordinara, ne lektez ica jurnalno, nu, - quon me dicas? - ordinara homi mem ne povas lektar nia jurnalno. E anke la autori dil jurnalno es sendubite neordinara, originala e brilanta penseri. En ica monato li es: Alexandro Xaviero Kasanovo Domingo, Lenadi Moucina, Tiberio Madonna, Andromeda, Ian Niles, e anke la konstante kunlaboranta chefa direktanto di posta_Mundi, Partaka, e finale me, la chefa redaktero dil jurnalno. Danko ad omni, bona laboro!

Ke la forumo posta_Mundi vivez!

Ke la jurnalno POSTA MUNDI vivez!

Rosto.

posta_Mundi, frazo #4

Esperanto:

Ju malpli ni amas virinon, des pli facile ni plaças al ŝi.

Ido:

Quante min ni amoras muliero, tante plu facile ni plezas el.

Interlingua:

Quanto minus nos ama un femina, tanto plus facilemente nos place a illa.

Occidental/Interlingue:

Lu minu noi ama un fémina, lu plu facilmen noi place a ella.

Novial:

Kam min nus ama un fema, tam plu fasilim la prisa nus.

Komunikando:

Le min noi ama un fémina, le plu ella prisa nos.

Romanica:

Quanto minus amamos una femina, tanto plus facilemente placemos a illa.

Eurana:

Oba ca amemi femó, a plusa facilora pleze mei.

LdP:

Kem meno nu lubi gina, tem pyu fasilem ela pri nu.

Sambahsa:

Ye minter lieubhmos un gwena, ye meis facil od ia preiht nos.

Populido:

On min amor mulier, on plu facil ples ad el.

Kotava:

Va ayikya leon renal nome loon sopuvel.

L'ESPERO DIL IDISTI

Idala versiono di la himno Esperantala "LA ESPERO"

A la mondo venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko;
E per l'ali di lejera vento
Nun de loko flugez ol a loko.

Ne ad espado sango-deziranta
Ol atraktas la homal familio:
A la mondo eterne militanta
Ol promisas amikal koncilio.

Sub la santa signo dil espero
Kolektesas paco-batalianti,
E rapide kreskas la afero
Per laboro di la esperanti.

Forte stacas muri de yarmili
Inter la populi separita;
Ma dissaltos l'obstinem barili,
Dal sant amo omni frakasita.

Sur linguala neutra fundamento,
Interkomprenante en la mondo,
La populi facos en konsento
Un grandega familiara rondo.

Nia diligenta kolegaro
En labor' pacal ne fatigesos,
Til ke la bel sonjo dil homaro
Por eterna graco realigesos.

*Texto originala "LA ESPERO" da Ludwik Lejzer Zamenhof
Versiono en Ido da Tiberio Madonna*

Le kontinuatione del intervuo kun Umberto Eco, de 1993 yare, nun tradukted in Medilingua.

POR LE FEDERATIONE DE POLIGLOTES

...

Hodi, kandin nos fasa algebra o luda kun komputer, nos praktikalim usa avantajes hereditat fro le sercho de perfekti lingua. Istum mem plu relate a linguistes e semantikistes, nam per studio del kauses, pro kuum perfekti linguas no funktionad, nos deskovra pro kuum natural linguas es tum kuum ili es.

LE SERCHO E TRESORES DE ILUM

Kadi sercho por le perfekti lingua komensa de deskripto del defektes del natural lingua. Por un exemple nos bezona nur regarda Italia, ubi le lingua de Dante naskad kom respondo al sercho del perfekti lingua. In le komense Dante diskused nur le Lingua de Adam e karakteristikas de ilum. Posim il fasad verim marvelosi desisione: su propri lingua vel pove ese le perfekti lingua – le lingua kel il inventad por su poetik uso – kel talim devenid Italianese, e artificiale national.

Anglese naskad nonperfekti, ma le popule evolud ilum segun propri bezono. Italianese durantim su historia sufrad pro su nasko kom le projete de un perfekti lingua. Hodi Italia subisa isti lingua kel esed e resta un lingua de laboratorie. Italia non es un unifikat nazione, e pro tum Italianese non devenid le lingua parlat da kadi, quankam ilum resta le lingua de verkistes e televisione.

Verim, le Italiani lingua resevad su standarti unifikasione komparativim non longim ante nun, kun televisione. Las nos non oblivere ke non plu kam 100 yares ante nun Victor-Emmanuel, kel ha unifika Italia pos le batalie de San Martino, ha dikte a su ofiseres: “Hodi nos ha dona al Austrianes un bon drashe.” Il ha dikte tum in Fransese, pro ke il parlad in Fransese kun su marita e su ofiseres, in dialekte kun su soldates, e posiblim in Italianese kun Garibaldi.

...

Li kontinuatione va es in sequanti numere in un altri lingua.

DEMOKRATIO

Hike, provizore, me ne repetos la idei de mea skandaloza tezo kontre la demokratio (qua ya esas gratuite kopiebla per Interneto*). Vice agar tale, hike me prizentos un versiono di mea ideologio kontredemokrata, un versiono esenca ma kun grava nuanci qui ne aparis en mea tezo originala; ica nuanci esas tre, tre grava por ke mea idei pri la demokratio esez bone komprenota. Freque onu dicis ke me esas fashisto, exemple, ma mea ideologio o filozofio politikala esas tre diferanta kam la fashismo. Esar kontredemokrato ne signifikas esar fashisto o nacion-socialisto.

La vorto "demokratio" en Ido havas la sama signifiko (e la sama problemi sociolinguistika) kam la paralela vorti en altra lingui kun vortaro esence westeuropana, yen teritoriala kom Italiana, yen projetita kom Esperanto zamenhofa (klasika). Do, quankam la ideo pri "demokratio" ne esas tote klara en Ido, adminime la kunteksto sociopolitikala ube tala vorto uzesus esas konkreta, tre definita. Yen, la vorto "demokratio" aludas sistemo politikala praktikata ja en anciena situaji, kom kelka stat-urbi greka anciena e konkrete la stat-urbo Ateno en la epoko de Perikles. La demokratio moderna esas tre diferanta, ma konservas simila traiti nukleala, adminime che la idealo politikala e che la justifiko politikala de la demokratio. Hodie la demokratio esas tre praktikata e quaze omna landi proklamas teorie ke sua rejimo politikala oficala esas la demokratio. Do, sen bezono de sublima profundeso metafizika, ni povas e darfas ekstraktar la traiti qui empirike definas la demokratio, nam sen oli ne existas (ne povas existir) la demokratio e kande existas la demokratio ica traiti sempre existas en omna rejimo demokrata.

Yen, do, la traiti esenca empirika de la demokratio reale praktikata: la justifiko de la povo politikala esas la volo de la popolo, la volo de la popolo konkretesas en la volo de omna individuo sen granda krimini e sen granda psika defekti, praktike omna individuo pos la mayoreso de evo. Omna singla individuo havas egala kapableso de volo, qua expresesas tipe per la voto politikala individuala. Do, la agado politikala konkrete justifikata esas la agado politikala aceptata kande la majoritato de votanti elektas un rezolvo inter plura rezolvi politikala posibla o un kandidato inter plura kandidati politikala posibla. Onu, tipe, ne aceptas kom vere demokrata un votado sen posibleso de elektar, exemple un votado por decidor la prezidanto de la lando se nur un kandidato esas elektebla. La voturo, la rezulto de la votado, esus neacceptebla, esus un pucho*, un fraudo politikala ed elektala kun semblo legala. Simile, tipe la rejimo politikala kun nur un partiso politikala permisata, partiso qua prizentas la unika listo posibla de kandidati a la votado, ne konsideresas demokratio, ma blufu* e pucho* politikala kun semblo legala.

La jus citita traiti esas tre elementala, ya, ma la demokrati aceptas ke, se un rejimo politikala prizentas reale ita traiti, olu esas demokratio, e se olu klare refuzas ita traiti, olu ne esas demokratio. Do, se ne metafizike, yes praktike ni donas tale signifiko preciza a la vorto "demokratio".

Segun tala klara definaĵo de "demokratio", me esas evidente un kontredemokrato, nam me ne aceptas la volo di la popolo kom suprema* (suprega) kriterio di bona agado politikala (ed etikala). Plu konkrete, me anke ne aceptas la majoritato di voti kom suprema* (suprega) kriterio di agado o di elektajo inter kandidati politikala. Me dicas kategorie, apogata en la historio, ke la majoritato misfacas kontinue krimini ed abuzi* (trouzi) kontre la minoritato e kontre la individui. La maxim klara exemplo historia (historia, ne nur teoria) esas la atakemeso, la puniso e mem la mortigo legala (ekekutigo) kontre la individui e grupi qui ne konsideris kom bona la ideologio religiala, politikala, filozofiala od ekonomikala oficale e reale aceptata da la granda majoritato di la nacio. Ni videz, exemple, la ataki fizika kontre la ateisti en landi oficale kristista, o la ataki fizika kontre la krististi en landi oficale ateista. La verajo esas ke la yuro por deskonkordar pace esas preter la volo di la korupta advokati, di la korupta judiciisti, di la korupta legi... e di la korupta popolo, qua, sen dubito posibla, votas (e sufras, yes!) la legi korupta per majoritato demokrata, pagas (e sufras, yes!) la advokati e judiciisti korupta, ed cetere.

Yen do mea komencopunto. Ni dialogez.

*Amike, Aleshandro Shaviero Kasanovo Domingo,
posto elektronikala trigrupo@yahoo.es (trigrupo arobo yahoo punto es).*

Nova esperanta tradukaĵo: Ci lernu la kialojn pro ne paroli Esperanton.

Oni povas pensi, ke ĉi tiu libro de Justin Byam Rye, origine skribita en la angla, estas kontraŭesperanta. Sed unue, estas amuzo legi klaran esperanton en la traduko de Aleksandro Ksavero. Due, uzu pozitivan pensadon. Lernado de kritiko pri esperanto povas helpi ellabori bonan stilon en esperanto, ekzemple eviti nebezone pezajn aŭ dusensajn esprimojn, selekti pli bonsonajn kunmetaĵojn k.t.p. Finfine, se vi havas multan liberan tempon, kaj vi ne havas ideon kion fari, vi povas komenci legi ĉi tiun libron. Rapide vi eksentos vin pli saĝa ol la aŭtoro, tio plibonigos vian humoron. Kaj vi povas tute ne legi la libron. Tio ankaŭ estas bona varianto. Se vi tamen volas legi, jen la ligilo:

http://enioni.narod.ru/esperanto/nelerninda_lingvo.pdf

La redaktoro.

ARBORES DE EDEN

Lektante triesma chapitre de Genezis in Bible, mi kompredev, ke arbores de eden es li kreatures maxim proxima a Deo. Ili es li maxim bona amikes de Deo.

Bible, Genezis, 3:

1. Li serpente esev li maxim ruza ex omna besties agri kreat da Domine. E li serpente div al femina: eske vere Deo div: no manja de irga arbore in paradize?

2. E li femina div al serpente: fruktes de arbores noi pova manjar,

3. nur concernu fruktes del arbore kel es mezu paradize, Deo div, no manja it e no tusha it por ke no mortar.

– Homes feble kredanta e ateistes kuestiona: eske it esev un provokacione de Deo? Pro ko Il fav tale, ke li prima homes habitav apud li arbore de savencie? Vere, Il certe savev, ke un frukte prohibita es atraktiva, e finfinale Adam e Eva va tusha e manja it. Pro ko do il plantav tal danjera arbore mezu paradize? Ma isto no eveniv tale.

Las nos in prim pensa, eske in paradize kustumala arbores kreska, ka ta arbores es kuale irga arbores in un jardene sur tera? Yen, prenda por exemple li serpente. Eske sur tera vi frekvente renkontra serpentes, kel kapabla diskursar pri dieta homi? Ya, in paradize kreatures de alta nivele habita. Arbores kapabla donar savencie. Versimile, arbores in paradize ipsa pova posedar ta savencie, e ili poseda su propra mente e libera volo! Arbores in paradize, noi di, es kuaze un specie de homes, kuaze homes-plantas. Ili in paradize medita pri Deo, pri universum o versimile pri alkual kozes non-imajinebla mem por maxim genioza homes sur tera. Deo un foyim kreavante paradize lasav omna kreatures agar segun propra libera volo. Deo lasav anke arbores haver su propra idéas. E anke isto esev li libera selekto del arbore de savencie pri bona e mala, okupar se pri meditacione pri kozes bona e mala. Versimile til nun ta arbore medita in paradize pri su tema selektat. Las nos por kurtese nominar li Arbore de Savencie pri Kozes Mala e Bona simple kom Malbona Arbore.

4. E li serpente div al femina: no, vi no mortara,

5. ma Deo save, ke in ta die kande vi mordara it, vosi okules va aperteska, e vi esera kuale dees saventa bona e mala.

– Kompreneble, li ruza serpente mensoga concernu qualitate del savencie. (O forsan il ipsa no savev e decidev experimentar uzante nosi pragenitores.) Nuro, ko li prima homes povav saveskar manjante ta fruktes, esev nur limitat (e versimile ne tre evoluat in ta unesma dies de existencie) idéas de Malbona Arbore. Certe, ili no povav devenar saventa “kuale dees”. Por arbores eser nuda es un koze mala. E do Adam e Eva anke predev ta idéa de Malbona Arbore.

6. E li femina videskav, ke li arbore es bona kom nutrive, ke it es agreabla por okules e it es deziranta pro ke it dona savencie, e ela predev fruktes de it e manjav, e dav anke a su marito, e il anke manjav.

– Ve, homes til nun es facile persuadet per reklame. Pos ke li serpente laudav li fruktes, ili komensav aspektar plu atraktiva por Eva. Un trate del arbores in paradize es, ke manjante fruktes in paradize homes pova komprender penses de arbores. Deo prohibiv manjar fruktes de Malbona Arbore pro ke ta arbore esev maxim stulta. Deo savev to e Il no volev ke homes vud prenda stulta idéas del stulta arbore.

7. *E li okules de amba apertav, e ili saveskav, ke ili es nuda, e ili sutav vestetes ex folies figi.*

8. *E ili askoltav li voke de Domine promenanta in non-varma jorne, e Adam kun li marita de le celav se del vizaje Domini inter arbores de paradize.*

9. *E Domine vokav Adam e dicev: ube tu es?*

- Kuestion: eske Deo, ki pova vider omno, vere no save, ube es Adam? Kuale explikar, ke Deo kuestiona Adam, ube ilta es? Ma las nos rememora, ube Adam e Eva celav se: inter arbores! E do li lokacione de Adam e Eva devenav un sekrete de arbores. Yen un evidencie de admirinda relates inter Deo e arbores. Deo tre respekta arbores e pro to Il no vole deskovrar sekretes de les.

Raffaello Santi, Adam e Eva

10. *Il div: mi askoltav Tei voke in paradize, e me pavoreskav, nam mi es nuda, e mi celav me.*

– Adam audeskav voke Dei ante Deo aproximav Se e kuestionav Adam. Versimile Deo komunikav kun alki, forsan kun animales, forsan kun arbores. Homes ne nur no esev sola kreatures sapienta in paradize, ma ili no esev li maxim sapienta.

11. *E Deo div: ki div a te, ke tu es nuda? Eske tu manjav del arbore de kel mi prohibiv a te manjar?*

12. *Adam div: li femina, kel tu dav a me, ela dav me ex li arbore, e mi manjav.*

13. *E Domine div al femina: kuale tu fav to? Li femina div: li serpente reklamav a me, e mi manjav.*

- Yen, vide li homes. Ili no pova prender respondeso a se, referante a altra persones, ili no agnoska su kulpe. If Adam vud dire: yes, mei kulpe, e Eva vud dire: yes, mei kulpe, ta-kaze forsan li destine de homes esud altra. Forsan Deo no vud exila les ex paradize. O forsan Deo vud exila homes, ma no a Tera, ma a un altra planete, forsan plu facila por vivar.

Ma li prima homes esev tala, kuala ili esev, e Deo, videskante, ke ili es tro infantila, decidev, ke ili deve lernar pri un reala vive e devenar tale plu adolta. Yen, Il exilav les a Tera.

14. *E Domine div al serpente: pro ke tu fav to, tu es maledita avan omna brutes e animales agri, e tu vadera sur tei ventre e tu manjara sule in omna tei dies.*

- Deo videble regardav li prima homes kom non-adoltes, e Il punisav li serpente pro lei krimine kontre non-adoltes. Analogie, tale in li leges homi on esera punisat if on instruktara infantes pri alkual kozes non-konvenenta e danjera por anima e korpe.

15. *E Mi institue li enemikese inter te e li femina, e inter tei seme e lai seme. Ili domajara te en tei kape, e tu mordara lesi kalkane.*

16. *Il div al femina: mi multe augmentara chagrene tei in gravido tei, in dolore tu naskira filies, e a tei vire esera libido tei, e il dominara super te.*

17. *Anke a Adam Il div: pro ke tu obeav voke de tei femina e manjav ex li arbore pri kel mi instruktav te no manjar ex it, yen, tera es maledita pro te, in chagrene tu va nutri te in omna dies de tei vite.*

- Yen, un plusi peke del homes exeptu lesi non-responsiblese. Ili no konduta per su propra decides, ma obea voke de altra persones. If Eva ipsa, per su propra decide, sin li serpente, vud manja ex Malbona Arbore, e forsan anke Adam vud age autonome, in ta kaze anke li destine de homes esud altra. Mi pensa, ke li punise no esud tante severa.

18. *Tera produktara spinoza plantes por te, e tu manjara herbe agri.*

19. *In sudore de tei vizaje tu manjara pane, til tu returnara en grunte ex kel tu esev prendet, nam tu es sule e en sule tu returnara.*

20. *E Adam nominav su femina Eva, pro ke el devenav li matre del omna vivantes.*

21. *E Domine fabrikav vestes ex ledre por Adam e lei marita e vestiv les.*

22. *E Domine div: yen, Adam devenav quale un ex nos, savente bona e mala. Ke nun lei manu no vud gana li arbore de vite, e ke no mordara ex it e ke no vivara eterne.*

- On pova kuestionar: ko signifika paroles “un ex nos”? Eske altra dees existe? Ho, kompreneble, un sola Deo existe, e nula altra dees existe. Kande on dire “noi”, on frekvente dire pri su maxim bona amikes o pri su familia. E por Deo isto es arbores de eden. Ili es amikes e familia de Deo. Ko save arbores, to anke pova saver homes if ili manja ex li arbores. Deo decidev, ke ankor tempe no veniv por homes saver omna ta kozes, kel arbores save, o forsan in tote li sajese de arbores no es utila por homes.

23. *E il forsendev Adam ex li jardene edeni por ke il kultivara grunte ex kel il esev prendet.*

24. *E il exilav Adam e poziv un kerub e un gladi rotanta che oriente del jardene edeni por gardar voye al arbore de vite.*

Tradukat e komentet da Rosto.

*ILA PROFETO

da Khalil Jibran

PRI LA AMORO

Pose, Almitra dicis a lu: "Parlez a ni pri la amoro".
Almustafá levis la kapo, regardis la popolo, ibe asemblata,
e produktosis silenco. E lu, per voco impozanta, dicis:
Kande la amoro atingez vi, sequez ol.
Mem se olua voyeti esas abrupta e difikulta.
E kande vi videz a vi ipsa envolvita sub olua ali, livrez vi ipsa
ad ol, mem se l'espado, quan ol celas sub sua plumaro, vin vundas.
E kande ol 'parlez' a vi, kredez ad ol, mem se via revu sukcesas
da olua voco, same kam la gardeno destruktetas dal vento nordal.
Nam same kam la amoro rekompensas a vi, ol anke krucagos vi.
Same kam ol igas vi kreskar e prosperar, ol anke igos vi frenagar pose.
Same kam ol acensas til via alteso, e karezas la maxim delikata branchi,
qui sub la suno tremas.
Ol anke decensos til via radikoj, e sukusos oli, mem se oli esas maxim
radikizita en la tero.
Ol rekolios vi quaze maizo-spiki.
Ol frapos vi per flogilo, por ke vi sentez via impotenteso.
Ol agitos vi til senpeligar vi.
Ol muelos vi til atingar de vi la blankeso.
Ol petrisos vi til flexebligas vi.
E pose, ol destinoj vi a sua sakra fairo, til divenigar vi pano benedikita
che l' sakra festo Deal.
Omna ton la amoro agos kun vi, por ke vi omna konocoz la sekretajoj
dil kordio, e por ke, per tal konoco, vi sukcesez divenar quaza fragmento
dil kordio di la vivo.
Tamen, se pro via pavoro, vi serchus nur la paco e la plezuro di la
amoro, ta-kaze esus ya preferinda parkovrar via nudeso, ed eskapar
del agitado di la amoro, vers mondumo sensezona, ube vi povos ya
ridar, ma nule exhaustar via rido; e plorar, ma nule varsar via tota
lakrimaro.
La amoro donas nur por su ipsa, e prenas nur de su ipsa.
La amoro posedas nulo, e deziras posedesar da nulo; nam la amoro
plenigesas da la amoro ipsa.
Kande vi amoretas, vi ne dicez yene: "Deo esas che mea kordio";
plu bone vi dicez tale: "Me esas che l' kordio di Deo".
E vi ne kredez kapablesar por direktar la evoluciono di la amoro; nam
la amoro, kaze ke ol judikez vi esar digna, direktos via evoluciono.

La amoro havas nul altra deziro, ultre kontentigar su ipsa. Tamen, se vi amoras, e ne-eviteble genitesas deziri, permisez ad olci esar via:

Por ekfluar, e ke oli esez quale l' rivereto, qua kantas olua melodio a la nokto.

Por deskovrar la doloro de la ecesiva tenereso.

Por falar vundita da via propra amoro-komprenado, e sangifar dum parplenigar via juo.

Por vekar dum la jornesko kun la kordio alizita, e gratitudar un plusa dio di amoro.

Por reponzar, dum la dimezo, e meditar pri la extazo di la amoro.

Por retrovenar gratitudoza adheme, lor la fino dil jorno.

E pose dormeskar kun pregajo a la amorato, che via kordio, e kanto di laudo che via labii.

[...]

Tradukuro: Partaka - Linguo: Ido

lingue: Intal

Ti spesial hom

Ti hom...

ridafika me.

Ti hom...

ama me talim, kvalim me es.

Ti hom...

Kisa mei lakrime's for.

Ti hom...

Tena in mei maks desfasil hore's
mei manu.

Ti hom...

Es le maks unik e maks bon hom
del monde.

Me ha tradukta le poeme ek le germanum.

Doro.

UN PREMIE POR EDIE

De J. F. Bone

Traductet a Occidental de Ian Niles

un historie de fiction sciential

Sin question, li comité hat errat. Esset necun dúbite que Edie hat descobrit li cura de cáncere. Ma li adjudication de li premie de Nobel esset tamen un errore.

Li lettre de America arivat tro tard. Li comité hat egardat li acceptation quam un ínevitable conclusion, nam nequí desde Boris Pasternak hat refusat un premie de Nobel. Dunc, quande Professor Doctor apertet li lettre, ne esset li max micri timore de il e de su co-membres de comité Dr. Eric Carlstrom e Dr. Sven Eklund, que li lettre es aliquó altri quam un rutinari acceptation.

“Finalmen, noi aprende li identitá de ti grand laborero de resercha,” Christianson murmurat durante que il examinat li folies densimen machinscrit. Carlstrom e Eklund atendet ípatientmen, questionante se pri li expression singulari que fixat se sur li visage de Christianson. Fin perles de sudore aparit sur li alt, strett fronte del professor durante que il posit li lettre. “Bon,” il dit pesantmen, “nu noi save.”

“Save quo,” Eklund demandat. “Quo it di? Esque ella accepta it?”

“Ella accepta,” Christianson dit ye un demí-strangulat ton durant que il passat li lettre a Eklund. “Regarda tu self.”

Li reaction de Eklund esset different. Su facie esset maculat per colores rubi-blanc durante que il ha finit leer li lettre e passat it trans li table a Carlstrom. “Pro quo,” il demandat a nequí specific, “to devet occurrer a noi?”

“It devet occurrer alquande,” Carlstrom dit. “It esse solmen nor misfortun que to devet occurrer a noi.” Il hihicat durante que il retropassat li lettre a Christianson. “Admínim, li presentation ye ti ci annu deve esser un eveniment memorabil.”

“It sembla que noi have un litt problema,” Carlstrom dit, fante to quo probabilmen vell esser li desexageration del centennie. Possibilmen, vell esser plu grand desexagerationes in li restant ninant-nin annus del duant-unesmi centennie, ma Carlstrom dubitat pri it. “Certmen nor coles es in dangere,” il acordat.

“Noi ne posse far it,” Eklund explodet. “Noi simplicmen ne posse premiar li Nobel de medicina e fisiologie a ti C. Edie!” Il balbutiat til silentie.

“Noi ne posse tamen far aliquó different,” Christianson dit. “Ne es question pri li identitá del victor. Li lettre de Doctor Hanson fa it certmen clar. E ne es question que li premie es meritet.”

“Noi ancor posse premiar aliquem different.”

“Ni un chance. Noi ha ja dit tro al presse. On save circum li tot monde que li premie de medicina es por li decovritor del cause basic de cáncere, al fundator de modern, neoplastic terapie. Christianson grimassat. “Si noi alterat nor decision nu, vell esser mult questiones embarassant desde li presse.”

“Yo posse vider it nu,” Carlstrom dit. “Li banquette, li table, li flores, e Professor Doctor Nels Christianson in vestiment formal con li órden de St. Olaf brilliant sur li fronte de su blanc camise, stante ante li spectatores eminent e proclamante, ‘Li Premie de Nobel por Medicina e Fisiologie esse donat a’ – e tande un fatal silentie quando li spectatores vide li victor.”

“Ne es necessari accentuar it,” Christianson dit desfelicimen. “Yo anc posse vider it.”

“Ti Americanes,” Eklund dit acerbmen. Il essayat su fronte humid. Li pictura que Carlstrom hat dessinat esset acurat ma apen incorageant. “On simplicimen ne posse fider les. Publicante un raporte talmen important quam un anuncie de laboratoria. Ili devet donar honore convenient.”

“Ili fat to,” Carlstrom dit. “Ili fat to precismen. Ma li monde, includente nos, esset tro stupid por vider it. Noi posse solmen blamar nos.”

“Si li labor ne esset inspirat e efectiv,” Christianson murmurat. “Noi vell posser haver un chance de salvagear ti situation. Ma per su application, ninant-quin percent de cánceres es nu curabil. It es clarmen li max eminent contribution a medicina in li quin decennies passat.”

“Ma noi deve considerar li fonte,” Eklund protestat. “Ti premiation va far li premie de medicina un objecte de derision. Necun doctor va jamá acceptar un altri premie. Si noi fa to, noi deve obliviar li premie de medicina desde nu. To va esser li aparentie demissional. It afecte nos tro. Tro mult personas ha dit cosas simil pri nor profession e su tendentie vers specialisation. E si li premie de Nobel confirmat les, omni doctor in li monde vel esser alienat. Noi simplicimen ne posse far it.”

“Ma qui altri ha fat un decovriment comparabil? O un quel es mem demi-important?,” Christianson demandat.

“To es un bon question,” Carlstrom dit. “E trovar un bon replica ne va esser facil. Concernente me, yo posse solmen desirar que li laboratorias de Alphax vell har demonstrat un interesse ye litteratura in vice de medicina. Ye ti casu, nor collegos del Academie vell dever far li decision dolorosi.”

“Lor tache vell esser plu facil quam li nor,” Christianson dit fatigatmen. “Pos omno, criterie de arte es plu flexibil. Medicina, infortunosimen es fundat sur factes.”

“To esse li problema,” Carlstrom dit.

“Deve esser alcun maniere de soluer ti problema,” Eklund dit. “Pos omno, esset un completmen natural errore. Noi nequande suspectet que Alphax esset un laboratoria de scienties de fisica in vice de biologie. Fórsan to vell posser provider

un base de...”

“Yo ne pensa talmen,” Carlstrom interruptet. “Medies ye ti casu ne es tam important quam resultates, e noi ne posse negar que li problema de cáncere es virtualmen soluet.”

“Benque gente ha dit durante li du generationes passat que li response esset probabilmen in li raportes de scientie e li sol cose que esset besonat esset alquí con suficient inteligentie e suficient témpore por conexer li factes, li facte resta que esset C. Edie qui fat li tache. E ti exiget plu mult quam simplicmen collecter factes. Inteligentie e original pensada de un alt rang esset implicat,” Christianson sospirat.

“Alquí,” Eklund dit acerbmen. “Alquicós, tu intente. C. Edie – C. E. D. – Computator, Extrapolant, Distintaci. Fabricat del Laboratorias de Alphax, Trenton, New Jersey, Unit States. C. Edie! Americanes!! Sempre nominante coses. Un machine gania li premie de Nobel. It es fantastic.”

Christianson sucusset su cap. “It ne es fantastic, ífortunosimen. E yo vide necun exeada. Noi ne posse mem donar li premie al equip que designat e constructet Edie. Dr. Hanson esset recti quande il dit que li decovrimen esset de Edie e ne del técnicos. Donar li premie al técnicos vell esser simil a donar li premie al genitores de Albert Einstein pro que ili creat le.”

“Esque alcun medie existe per quel noi posse gardar li presentation in secrete?” - Eklund demandat.

“Yo pensa que no. Li presentationes esse public. Noi ha esset tro successosi ye anunciar li premie de Nobel. Quam un programma de television, it esse quasi egal al premiationes del Academie de Filmes.”

“Yo posse imaginar li reaction quande nor candidate va esser revelat ye tot su glorie metallic.”

“Un cub stalin de du metres plenat per micro-miniaturisat circuites, completat per eclatant luces e rotes dentat,” Carlstrom hihicat. “E ú tu va pender li medallie?”

Christianson frissonat. “Mi vell preferer que tu ne dona ti cochemare metallic un personalitá,” il dit. “To enerva me. Personalmen, yo vell preferer que Dr. Hanson, li Laboratorias de Alphax, e Edie esset tot sur li funde del ocean – in un loc simil al Fosse de Mariannas.” Il levat li epoles. “Naturalmen, noi ne va haver ti sorte de fortun, porque noi besona far to quo noi posse far.”

“It vermen monstra que on ne posse fider Americanes,” Eklund dit. “Yo sempre pensat que noi deve gardar nor premie a ti látere de Atlantic Ocean ú gente es civilisat e de san mente. Fante un personalitá de un computator – ugh! Yo suposi que it esset lor idé de un joca.”

“Yo dubita to,” Christianson dit. “Ili solmen aprecia nominar coses – preferibilmen per un nómine feminin. It es un sorte de ínseguritá, li fixation ye li matre. Ma to ne esse important. Yo regreta, gentilmannes, que noi va dever donar li premie quam noi ha planat. Yo posse vider necun exeada. Pos omno, ne existe un rason pro quo un machine ne posse reciver li premie. Li conditiones simplicmen

asserte que it deve presentar se a alqui, sin egard a nationalitá, qui fa li max grand contribution a medicina o fisiologie.”

“Yo demanda me qualmen su Majestá va reacter,” Carlstrom dit.

“Li rey!” Yo hat obliat to!” Eklund anhelat.

“Yo expecta que il va dever acceptar it,” Christianson dit. “Il vell posser apreciar li humor del situation.”

“Gustaf Adolf es un bon rey, ma limites existe,” Eklund observat.

“Hay altri considerationes,” Christianson replicat. “Pos omno, Edie esse li rason pro que li reyal prince ancor vive, e Gustaf ama su filio.”

“Pos omni ti annus?”

Christianson subridet. Reyalité Svedesi have un long vive-témpor. It esset alquant un constant joka que Rey Gustaf vell superviver li piramides, si li piramides vell viver in Svedia. “Yo es cert que su Majestá va cooperar. Il have un fort conviction pri deventie e, pro que li real problema es su, ne nor, yo dubita que il va evitar it.”

“Pro quo tu crede to?” Eklund demandat.

“Noi simplicment selecte li candidates secun li regules e secun li natura de lor contribution. Edie esse clarmen li eminent candidate in medicina por ti annu. It merita li premie. Noi vell compromisser li regules si noi ne vell premiar it justmen.”

“Yo suposi que tu es rect,” Eklund dit melancolicmen. “Yo ne posse imaginar alcun pretexte por negar li premie.”

“Ni yo,” Carlstrom dit. “Ma quo tu volet dir per li comenta que to es li problema del rey?”

“Tu obliat,” Christianson dit mildmen. Ex omni noi, li rey have li max desfacil problema. Quam tu save, li Premie de Nobel es formalmen presentat che un banquette de state.”

“Alor?”

“Su majestá es li hósped,” Christianson dit. “E exactmen qualmen on manja diné con un computator electronic?”

FANTÔMAS REVENI

Fantômas es plu danjera, kam vi pova imaginar. Eske vi pensa, ke il es morti? Ho, vi vane espera. Il viva e il es maligna. Nur posta Mundi pova kontrestarar Fantômas. Commissario Corrado Cattani konsentiv helpar a nos. Li Oktopus, kel esev li chefa enemiko de Cattani, segun semblo ne plu laborav por mafia, il okupav se in augurado pri ludas futboli, e pos to il regretinde mortav. Segun ver, il nur pretendas eser morti, e il nul kande cesav laborar por mafia. Commissario Cattani suspekta, ke Fantômas anke have relate a mafia. Commissario trovav un hom, kel narav pri su desfelisa renkontro kun Fantômas.

Lenadi Moucina rakonta:

FANTOMAS

Kande me esis yunulo, me kredis ye la jentilesa di la mondo, e me ne komprenis la maligneso. Nature, hodie kun mea barbo quaze blanka, me savas bone ke la malo existas, tamen ofte me regretas la tempo di mea naiveso.

Me devas dicar ke me deskovris, sen volar lo, ula parto leda di la mondo, ne en landi lontana, ma proxim mea hemo, en urbeto Francana tante dolca e tranquila, ube nultempe on povabus imaginar ke la enemiko di la homaro lojis inter ni.

Me rimemoras la dio dum me trovis en boskego multa fungi de diversa speci, uli quin me konocis bone, ma kelki quin me nultempe ja vidabis. Lor ta tempi ja anciena, generale on iris che la apotekisti qua devas savar quo facar de ta fungi, nam li havis librego plena de fotografi quin on komparis kun la vera fungi.

Ma en mea vilajo, on ne havis apoteko. Rivenante di la boski, me renkontris oldulo quan me poke konocis, ma quan me vidabis nam lu habitis en fermo sen vicini ne fore di la skolodomo. Regardante la fungi en mea korbo, lu dicis a me ke "olta ne esas bona, olca esa manjebila, la nigri tre saporosa e ta mikra *pinka fungi kun makuleti blanka povas garnisar ecelante omleto e ke to esos bona surprizo por omna mea familio.

Mea familio prizis la gusto di la omleto, ma dum la nokto ni esis tante malada ke on

devis querar la medicinisto qua arivis jus en tempo por salvigar la mortanta familio. La oldulo dicis a la policisti ke me ne komprenis la konsili quin lu donis a me, tamen me savis ke me ne eroris.

Kelka tempi plu tarde, me preparis sandwichi ye mea metodo, per amoniti falusatra (*Amanita phalloides*), e me promenis proxim la fermo di la oldulo, simulante manjar mea sandwichi. Fine me renkontris lu.

-Quo tu manjas, kindo? lu dicis.

- Nulo de bona, nur sandwicho quan mea matro facis por me.

- Donez me ke me probas la gusto.

- No, to es mea sandwicho, vu esis desjentila kun me kande vu dicis ke me povis facar omleto kun la fungi pinka. Me ne volas donar a vu mea sandwicho.

- Se tu ne volez donar li a me, me prenas li!

Ed lu pulsis me forte e me falis. Quik lu prenis la sandwichi e partis ridante.

Kelki dii plu tarde, me rivenis a lua domo. Evidente lu mortintesis. Lu aspektis verda, kalva, kun oreli puntita, la globuli di la okuli esas griza e sua manui kun pelo quale krokodilo havas longa ungli quin nultempe on ja vidis nam lu weris sempre ganti.

Me klozis la pordo kande me ekiris la domo, e me celis de lore en la abismi di mea mento la mikra fideso quan ma duris kultivar pri la boneso di la homi.

Do me esis tre surprizata kande me vidis la portreto di la oldulo quan me kredis mortinta per sandwichi fungoza, en la jurnalato di Posta-Mundi, qua minacas la homaro qua volus lernar lingui internaciona. Semblante lu nomizesas Fantomas.

Nam me ne kredas ye la fantomi, me ja preparas kuki aromatizata per cikuto, e me vartos.

Lenadi

lenadi_moucina@aliceadsl.fr

NOTISO CIR LE FORMATIO DE VOKABLOS IN EURIKIDO

Ir jo mostrat a vos kelki eksempos de vokablos formati mid afiksos in Eurikido, kum le korespondenti vokablos in Ido:

ligamento – ligantajo
frutiero – fruktuyo
Anglezo – Angla (linguo)
subridere – ridetar
beleso – beleso
fotokopiadoro – fotokopiilo
lavabli – lavebla
facilimi – facilega
vokablario – vortaro
anulare – nuligar
reinverdire – riverdeskar
martelare – martelagar

dormitorio – dormeyo
donatario – donacario
kreativi – kreiva
analizandi – analizenda
kontadoro – kontilo
modernizare – modernigar
alongare – longigar
novitato – novajo
frutifikare – fruktifar
kostrutoro – konstruktero
ivernali – vintrala

Nu jo volet ke vos atentese le ultimi eksempro, gar jo reusivi trovare en boni solutio pro le problemo de l'istrumentos, i. e.: le sistemo pro derivare le verbos da l'istrumentos.

Esperanto derivat los direten, sen uzare afiksos, ma ista producet en problemo pro le sustantivos indikanti l'ajios, kos debet prendere le sufikso *-ad-* iven se los no indikat ajios alongati dum le tempo:

martelo (istrumento) > *marteli* (verbo) > *martelado* (ajio).

Ido derivat le verbo nodireten, uzanten le sufikso *-ag-*, e ista eset plu reglozi e siensali:

martelo (istr.) > *martelagar* (v.) > *martelago* (aj.);

tamen le verbo est plu pezanti.

In Eurikido jo prizentat le sistemo:

martelo (istr.) > *martelare* (v.) > *martelatio* (aj.)

ko est simili a le sistemo de Ido (iven se la no pareset), ma on otenet en verbo plu legeri e naturali, e tambe le nomno de l'ajio est kelken plu naturali. La est simili a Ido gar le duezmi *a* de *martelare* est en sufikso!

Enim on abet: *martel-o* > *martel-a-re* > *martel-a-ti-o*. Mid le sufikso *-a-* on kreat en novi radikalo *martela-* ko no plus est konfundeble kum l'istrumento *martel-o*, gar lo no plus perdet le *a* pro formare le nomno de l'ajio.

Sik on potet formare tambe unkui alii verbo, e on no plus necesitat derivare l'istrumento da le verbo, kome in Ido *brosar* > *brosilo*, ma on semper potet facere la kontrei, gar mid isti sistemo on reglozen otenet verbos legeri e naturali abenten tambe nomnos legeri e naturali pro l'istrumentos; in tali modo on abet in Eurikido:

broso (istr.) > *brosare* (v.) > *brosatio* (aj.);

telefono (istr.) > *telefonare* (v.) > *telefonatio* (aj.);

e cetra.

Tiberio Madonna

<http://sites.google.com/site/eurikido/home/ido/gramatiko/kelka-exempli-di-vorti-formacita-per-afixi>
<http://sites.google.com/site/eurikido/home/ido/gramatiko/remarko-pri-la-formaco>

Ka vus dezire askolte Populido?

Populido:

Du amikinas de Partaka.

<http://www.ipernity.com/blog/79634/327454>

LETRE DELEKTANT DE LEKTANT

Kar chef redaktor de POSTA MUNDI:

Me ya parlektab le unti tri numer de nosi jurnal e, kom simpli lektanto, me vol publikei gratul tu pro tui kapables aranĝ omni kox por prizente singli-monatei, akuratei, nosi revue multi-JAH. Ankei remarkind ed aparti meritoz es tui propri desegnurs, e le foto's e pikturs kel tu publikigab, e kel me tre prizab. Me gratul tu e danke tu, Rosto, e me profite por ankei danke omni kunredaktors, kel helpab e posibiligab nosi jurnal, POSTA MUNDI.

(Partaka) - Ling: Populido

Kar chefdirektor de posta_Mundi Partaka!

Mi admira e adora pri li forum
posta_Mundi. Tu dukta it durante kin
yares, konstante e sempre sukcese.
Mi pensa, ke isto es granda labore.
Li jurnal no vud existe sin li forum
e it aparav pro tei idea. E anke sin tei
asisto, konstanta kunlaboro editer li
jurnal esud multe plu desfacila por me.
Noi duriga li kantada!

Rosto, in Sibelingua